Vrublevskių Biblioteka

ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 16 (725).
Cana 10 ct.
VILNIA, 27.II.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinė g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

Аб расейскім у нас праваслаўі

У адным з папярэдніх нумароў нашага часапісу быў артыкул аб польскім у нас каталіцтве. Напісаў яго нехта беларус-каталік. Гэны артыкул заахвоціў мяне — праваслаўнага беларуса — напісаць артыкул аб расейскім у нас праваслаўі. Праўда, тэма гэта можа неарыгінальная і бадай усім беларусам ведама, што праваслаўе ў нас ёсьць расейскім. Аднак справа гэта не перастае быць важнай і дамагаецца ўсьцяж належнага асьвятленьня, каб выйсьці з тупіка ў беларускім рэлігійным жыцьці ды стаць на нармальны шлях.

Ужо самыя назовы: „польскае ў нас каталіцтва“ і „расейскае ў нас праваслаўе“ крыюць у сабе ненармальнасьць у жыцьці рэлігійным беларусаў. Кожнаму ясна, што для беларуса мусіць быць беларускае каталіцтва і беларускае праваслаўе. Праўда, сутнасьць як каталіцтва, так і праваслаўя заўсёды і ўсюды адна і тая самая, але форма іх усюды і заўсёды мусіць быць розная. Хрысьціянства, астаючыся ў сутнасьці тым самым, праяўляецца ў рознай нацыянальнай вопратцы, гэта знача, што культуральна яно ёсьць і мусіць быць розным, каб такім чынам тварыць праўдзівую культуру кожнага народу.

Але можа не адзін чытач наш, прачытаўшы наш сказ аб тым, што мы стаім за беларускае ў нас каталіцтва і за беларускае праваслаўе, дрэнна нас зразумее, дагадваючыся, што мы стаім за нейкае нацыяналістычнае хрысьціянства, прызнаючы яго сабе, а адмаўляючы іншым. Не, ад гэткіх думак мы далёка, мы толькі хочам, каб хрысьціянства ў нас сапраўды было хрысьціянскім: роўна ўсім даступна, роўна ўсім адкрываючы свае скарбы. Аднак, як добра аб гэтым ведаем, так тут ня ёсьць. Як ёсьць з каталіцтвам, аб гэтым у „Крыніцы“, як мы ўжо сказалі, было напісана. Цяпер скажам некалькі слоў аб праваслаўі.

Праваслаўе ў нас ёсьць выключна расейскім. А такім яно ёсьць затым, што апанаваў яго ня Дух Божы, але дух расейскага нацыяналізму, расейскай палітычнай выключнасьці. Тыя, якія ў гэткім палажэньні ў нас праваслаўя зацікаўлены, такі парадак называюць справядлівым і чуць ня Божым, а тымчасам добра ўсім нам ведама, што чагосьці божага ўгледзіць тут нялёка. Не патрабуем пад гэтым узглядам запушчацца ў доўгую гутарку. Вось жывыя і сьвежыя прыклады.

Праваслаўная, ясна — нацыяналістычна - расейская духоўная ўлада, ніякай увагі не зварачвае на тое, што праваслаўныя беларусы ў Вільні ня маюць для сябе празначанай цэрквы і сьвяшчэньніка Гэтая ўлада ўважае, што расейскае праваслаўе сапраўды здавольвае ўсіх. А сапраўды так ня ёсьць: сколькі-ж ёсьць праваслаўных беларусаў, якія з болем сэрца глядзяць на гэткую „хрысьціянскую“ палітыку праваслаўнай духоўнай ўлады і ўрэшце адбіваюцца ад цэрквы, паволі сусім да яе астываюць і адходзяць ад яе сусім. А здаецца, чаму-ж ня вызначыць для беларусаў цэрквы і чаму-ж ня даць ім свайго сьвяшчэньніка? Якія „хрысьціянскія“ прычыны ўстрымоўваюць ад гэтага праваслаўную духоўную ўладу?!

А вось другі прыклад. Існуе ў Вільні беларуская гімназія і беларуская пачаткавая школа. Многа там ёсьць вучняў праваслаўных беларусаў, якіх няма куды вадзіць у нядзелю і сьвята на Службу Божую, дзе-б яны чуліся ў сябе дома і дзе-б чулі ў сваей роднай мове Божае Слова. Ідзець тут аб хрысьціянскае выхаваньне нашай моладзі, а дзе-ж яе гэтак выхаваеш пры гэткім палажэньні нашага беларускага праваслаўнага жыцьця?!

Словам, беларускае праваслаўнае грамадзянства пявінна гэтую справу глыбака ўзяць сабе да сэрца, прылажыць усе магчымыя стараньні, каб царкоўнае жыцьцё і для дабра самай царквы, і для беларускага народу вывесьці з таго цёмнага і вузкога палітычнага завулку, у якім яна сяньня знаходзіцца.

Праваслаўны беларус.

ŠTO ČUVAĆ NA FRONTACH?

Na ŭsiej linii doŭhaha finskaha frontu apošnim časam krychu byccam uspakoiłasia. Trudna skazać, jak ciapier staić hety front. Z aficyjalnych paviedamleńniaŭ adnak treba było-b dumać, što nastup savieckaj armii tymčasam pryastanaviŭsia. A siły savieckija tam sapraŭdy vializarnyja: kala 30 dyvizij (600.000 čałaviek), pieravažna pancyrnych formacyjaŭ. Pobač z finska-savieckaj vajnoj, na poŭnačy Eŭropy, pačali kryžavacca i intaresy anhlicka-niamieckija. Viedamaja ŭžo ŭsim sprava „Altmarka“ heta tolki pradvieśnik niečaha bolšaha, stałaha. Siahońnia ŭzdoŭž bierahoŭ Norvehii i až pa samyja paŭnočnyja hranicy Finlandyi (Petsamo) pływajuć anhlickija karabli, zadačaj jakich jość pierałaŭlivańnie ŭsiakich transportaŭ z savieckaha Murmanska praz vody Norvehii i Niamieckaje mora — u Niamieččynu. Anhlija choča hetak niedapuścić u Niamieččynu jaki-niebudź transport syrcu, a pierad usim darahuju siahońnia benzynu i inšaje płyŭkaje topliva. Razam z hetym anhlicki flot viazie ŭ Finlandyju niamała roznaj vajennaj zbroi, jakuju tam dobra pradaje.

A na poŭdni pryhataŭlajecca suproć Savietaŭ druhi pachod—pachod hien. Weyganda na Kaŭkaz i Ukrainu, a moža i na Bałkany, kab i adtul adrezać dastaŭku Niamieččynie tahosamaha płyŭkaha topliva i chleba.

Zachodni front i dalej staić jak byccam nia moža pračchnucca z maroznaj śpiački; najvyžej, kali čas-ad-času zdarycca niejkaja pierastrełka patruloŭ, artylervi, ci pieralacić jaki aeraplan. Napr. 22 h. m. anhlickija aeraplany pralacieli nad Čechijaj i Aŭstryjaj, a dzień prad tym biazudačna probavali zrabić nalot na niamieckaje pabiarežža.

Jak vidzim z hetaha, vajna ciapier tak viadziecca, jak byccam vajaki šukali pola bitvy. Što-raz bolš padobnym stanovicca, što hetaj bitvy nia budzie na zachodnim froncie i... što jaje nia buduć navat vieści sami anhličanie, choć jany pry hetym i piakuć sabie najbolšy blin: umiejuć vyručacca inšymi.

KANCERT BIEŁARUSKAJ PIEŚNI

u vykanańni

MIAŠANAHA CHORU pad kir. Piotry Rodzieviča
i ŽANOCKAHA CHORU pad kir. Olhi Fiodaravaj

arhanizujecca u niadzielu 3 sakavika siol. u zali himnazii pry Daminikanskaj vul. 3-5

Padrobnaści ŭ afišach i ŭ nastupnym numary „Krynicy“

Usie, chto pryjedzie na kirmaš „Kaziuka“, pavinien čuć hety kancert!

Majem užo chor Biełaruskaha Centru!

(Z pryčyny I-ha niadzielnika Biełaruskaha Centru)

Skažam sabie ščyra, što šmat chto z Vilenskich biełarusaŭ dumaŭ, što sprava biełaruskaha choru ŭ Vilni, paśla ŭsich burnych pieramien u apośnim paŭhodździ, kali nie na zaŭsiady, dyk na doŭhi-doŭhi čas sieła, jak kažuć, na miel. A adnak— nie! Sto razoŭ—nie! Paćvierdzić heta kožny, chto byŭ na pieršym niadzielniku Biełaruskaha Centru 25 h. m. Niadzielnik hety, naviazvajučy da tradycyi papiarednich hadoŭ, składaŭsia z prahramavaj prelekcyi staršyni Centru ks. Ad. Stankieviča i vystupleńnia Miašanaha choru Bieł. Centru pad kiraŭnictvam hram. Piotry Rodzieviča. Prelekcyja, da jakoj vierniemsia ŭ nastupnym numary, mieła za zadańnie paznajomić prysutnych z mahčymaściami biełaruskaj kulturna aśvietnaj i hramadzkaj pracy ŭ Litvie.

Pa lekcyi vystupiŭ chor i vykanaŭ viazanku biełaruskich narodnych pieśniaŭ ŭ apracavańni Košyca, Hałkoŭskaha, Hajvoronskaha, Hrečaninava i inš. Užo sam lik charystaŭ (bolš 40 asob) dla bolšaści prysutnych byŭ dobraj niespadzieŭkaj. Bolšaj adnak i lepšaj niespadzieŭkaj było vykanańnie prahramnych numaroŭ. Słuchačy, jakimi, mimachodam kažučy, zala była poŭnaściu nabita, prosta ašałomilisia ad uražańnia i pratryvali ŭ im ad pačatku da kanca. Navat kali pryniać pad uvahu, što bolšaść hałasavoha matarjału ŭ chory, heta ŭčaśniki roznych Vilenskich choraŭ, siańniašnich i papiarednich, to ŭsio roŭna treba padziŭlać i pavinšavać usim im, i dyryhientu, što tak chutka, bo ŭžo pa 6-aj śpieŭcy, zmahli dapracavacca takich udačnych rezultataŭ. Paŭtaraju: hałasavy matarjał vielmi dobry, rasśpiavany, a achvota da śpievu, jak možna było daviedacca ad samaha dyryhienta, tak-ža prykładnaja. Pažadajma-ž im da hetaha jšče vytryvałaści, kab śpiecca, a niama sumnivu, što rezultaty na siabie doŭha čakać nie daduć.

Nastupnaje samadzielnaje vystupleńnie Choru ŭ niadzielu 3 sakavika (na „Kaziuka") u zali 3-aj dziaržaŭnaj himnazii (b. himnazii Słavackaha). Padrobnaści ŭ najbližejšym numary „Krynicy". *A. Klimovič*

P. S. Daviedvajemsia tak-ža, što abodva chory Bieł. Centru: Miašany pad kiraŭnictvam P. Rodzieviča i Žanocki — pad kiraŭnictvam Olhi Fiodaravaj zaanhažavany da vystupleńnia ŭ Vilenskim radyjofonie. Ab terminie vystupleńnia paviedamim u svaim časie. A. K.

Arhanizujma čytalni

Siarod mnohich patrebaŭ biahučych dzion kanienčnaściaj źjaŭlajecca dastupnaja šyrokim słajom hramadzianstva biełaruskaja biblijateka-čytalnia. Pad polskaj uładaj Bieł. Instytut Hasp. i Kultury stajaŭ užo pad hetym pohladam na dobraj darozie: mieŭ centralnuju biblijateku ŭ Vilni, a ŭ kožnym hurtku na pravincyi była biblijateka svaja. Pałaki, jak viedama, nie mahli ściarpieć hetaha i Instytut, razam z inšymi biełaruskimi arhanizacyjami, začynili.

Siahońnia spravaj biblijateki pavinien zaniacca Bieł Centr. Musimo ŭ Vilni mieć taki kutok, dzie b u adpaviednija hadziny moh čałaviek dastać knižku, pačytać hazetu i h. d. Raspačać možna było-b ad achviar paasobnych hramadzian i arhani zacyjaŭ miascovych, a paśla źviarnucca i da našych bratoŭ na ŭsim śviecie, kab uspamahli nas pryhožaj litaraturaj, aryhinalnymi tvorami biełaruskich aŭtaraŭ, a taksama pierakładami. Dalej pašyryłasia-b užo hetaja dziejnaść i na pravincyju.

Varta tut adciemić, što i naša prohimnazija i pačatkavaja škoła ŭ Vilni taksama nia majuć, na žal, adpaviednaj dla dziaciej biblijateki. „Za adnym skrypam" treba pamiatać i ab hetaj vielmi važnaj placoŭcy.

J. M.

Sprava Biełaruskaha Muzeju ŭ Vilni

Biełaruskaje Navukovaje T-va ŭ Vilni padało jašče ŭ śniežni 1939 h. Ministerstvu Aśviety memoryjał, u jakim prasiła praznačyć z dziaržaŭnaha biudžetu subvencyi na ŭparadkavańnie Muzeju, na apłatu pracaŭnikom, a tak-ža na pieryjodyčnaje inšaje vydaviectva Bieł. Nav. T-va.

Ciapier daviedvajemsia, što dyrekcyja Pedahohičnaha Instytutu, jaki mieścicca ŭ tymsamym budynku što i Muzej, choča pašyryć pamieškańnie Instytutu, zajmajučy častku pamieškańnia Muzeju. U suviazi z hetym i ŭ vyniku intervencyi staršyni Bieł. Nav T-va d-ra Hrabinskaha, — źjaviŭsia 24-ha lutaha pradstaŭnik Ministerstva Aśviety p. Rajnis u Muzej i abhledziŭ usio na miescy. Abiacaŭ pry hetym zainteresavacca spravaj memoryjału i vyrašyć jaje jak najlepiej dla Muzeju, a što budzie z pamieškańniem dla Bieł. Muzeju i Ped. Instytutu—pakulšto jšče ničoha niaviedama.

Biełarusy, viedamaja reč, daražać svaim Muzejam — hetaj bahataj skarbnicaj biełaruskich kulturnych pamiatak i niecierpliva čakajuć pozytyŭnaha vyrašeńnia jahonaj spravy, pradstaŭlenaj u memoryjale Bieł Nav. T-va, a tak-ža pozytyŭnaha vyrašeńnia spravy adpaviednaha dla Muzeju pamieškańnia. Š.

Pamior Dr. Dovas Zaunius

22 h. m. pamior u Kaŭnasie b. ministr zahraničnych spraŭ Litvy i ahulna pavažany dziejač Dr. Dovas Zaunius.

Niabožčyk narodžany ŭ 1892 h., u Gumbinienskim paviecie ŭ Prusii, u viedamaj siam'i litoŭskich patryjotaŭ (staršaja siastra niabožčyka, Marta Zaunius, jość viedamaj litoŭskaj dziejačkaj z časaŭ „Aušry"). Siaredniuju aśvietu končyŭ u Tylžy, a vyšejšuju ŭ Koenigsbergu ŭ 1915 h. Praz dva hady paśla hetaha, u 1917, ŭ tym-ža universytecie atrymaŭ stupień doktara praŭnych navukaŭ. Paśla hetaha apynuŭsia ŭ radoch niamieckaj armii i jak niamiecki achvicer byvaŭ užo ŭ Vilni.

U radoch arhanizataraŭ litoŭskaha dziaržaŭnaha aparatu znajšoŭsia ŭžo ŭ kancy 1918 h., pracujučy ŭ arhanizavanym tady Ministerstvie Zahran. Spraŭ. Prachodziačy tam roznyja stupieni (radnika, tymčasovaha kiraŭnika, dyrektara palityčnaha departamantu, užo ŭ 1920 h. pierajšoŭ jon u słužbu dyplomatyčnuju: byŭ pasłom pačarzie: u Łatvii i Estonii, ŭ Čechasłavaččynie i Rumynii, paśla ŭ Švajcaryi i ŭreście delehatam u Lizie Narodaŭ. Ad 1928 h. Dr. Zaunius viarnuŭsia ŭ Ministerstva Zahran. Spraŭ jak hienaralny sekretar, a ŭ 1929 h. staŭsia ministram hetaha-ž resortu, dzie i pratryvaŭ praz 5 hadoŭ. U časie jahonaha ministravańnia Litva vyjhrała až dva pracesy ŭ trybunale Haaskim: u spravie tranzytu praz b. administracyjnuju liniju i ŭ spravie Kłajpedy.

U 1934 h. Dr. Zaŭnius pakinuŭ Ministerstva Zahran. Spraŭ i ad 1 lipnia hetaha-ž 1934 h. staŭsia siabram Rady Dziaržavy, a krychu paźniej byŭ vybrany dyrektaram Lietuvos Bankas. Na hetym stanoviščy pratryvaŭ Dr. Zaŭnius až da śmierci.

Histaryčny Kalendar

Biełaruskich addziełaŭ Lit. Vojska

(bł. „Krynicu" № 4-ty, 1939 h. i № 7 h.h.)

LUTY

1919 h. 1-šy Biełaruski piech. połk stajaŭ u Horadni (kamandzier pałk. Łaŭrencieŭ). Praz luty ŭ połk zapisalisia achvotnikami 10 achviceraŭ i 204 žaŭniery. Naznačany kamandzieram 1-ha batalijonu achv. Ušpienski (ciapier pałk. rez.), k-rami: 1-aj kampanii achv. Hajdukievič (ciapier pałk.-lejt. u dymis.), 2-oj — achv. Janson, 3-aj — achv. Talkoŭski, i 4-aj— achv. Žyvatkievič. 15 lutaha ŭ kampanijach było: u 1-aj — 5 achv. i 29 žaŭnieraŭ, u 2-aj—5 achv. i 26 žaŭn., u 3-aj — 4 achv. i 27 žaŭn., u 4-aj — 4 achv. i 22 žaŭn., u haspadarčaj kampanii — 18 žaŭnieraŭ. Połk pierajšoŭ u Aleksandraŭskija žaŭnierni (kazarmy). 21 lutaha pamior achvotnik Stanisłaŭ Alichvierovič. 10 lutaha zahadana nasić na rukavoch znaki lit.-bieł. addziełaŭ, 11 lutaha zahadana vitacca z vajskovymi niamieckaha i polskaha vojskaŭ. 18 lutaha połk atrymaŭ 40 rasiejskich strelbaŭ i 2.000 nabojaŭ da ich.

1 lutaha pačała farmavacca kamendantura horada Horadna i ŭpraŭleńnie voinskaha načalnika Horadzienskaha vajskovaha vokruhu. U skład jaho zaličany paviety (niamieckija „krejsy"): Radunski, Lidzki, Plantoŭski, Zelva (?), Vaŭkavyski, Biełavieźski, Bielski, Horadzienski, Aleksičski, Sakolski i Biełastocki. U pieršym zahadzie kamendant achv. Dziamidaŭ abviaściŭ mabilizacyju achviceraŭ i vajskovych uradnikaŭ, a taksama nabor achvotnikaŭ. Praz miesiac u kamendanturu zapisałasia achvotnikami 13 achviceraŭ i ŭradnikaŭ (z ich častka ahitatarami) i 45 žaŭnieraŭ. Na miascoch: u Sakolskim, Horadzienskim, Biełastockim i Vaŭkavyskim pavietach nabrana 185 achvotnikaŭ, jany pieradany ŭ 1-šy Bieł. piech. połk.

U Koŭni achv. Kazłoŭ arhanizavaŭ Biełaruskaje Vajskovaje Biuro dziela zapisu achvotnikaŭ. 7 lutaha da jaho pierasłany 29 žaŭnieraŭ z „kampanii havoručych papolsku" 2-ha piešaha litoŭskaha pałka. Zahadana adasłać ich u 1-šy połk. 27 lutaha pry Bieł. Vajsk. Biuro ŭ Koŭni dazvolena pačać farmavańnie kampanii achvotnikaŭ.

1920 h. Biełaruski piech. batalijon (kamandzier major Ružancoŭ) stajaŭ ŭ v. Šadern (pad Dźvinskam u sučasnaj Łatvii). Z II bryhady batalijon byŭ pierajmienavany ŭ III bryhadu. U kampanijach i kamandach išła štodziennaja praca. Ab 2-aj kampanii kamandzier batalijonu ŭ zahadzie z 6.II piša: „dobra, duža dobra starajecca rota na zaniaćciach. Daj Boža i joj bić voraha, jak bili jaho biełarusy ŭ lipniu i žniŭniu"... Na zaniaćciach zaŭsiody užyvalisia biełaruskija ściahi (na strelbach liniejnych kampanijaŭ). U špitalach pamiorli ad chvarobaŭ žaŭniery: Zajcaŭ, Vieraksa i Paŭlučenka.

16 lutaha, u dzień druhich uhodkaŭ abvieščańnia Niezaležnaści Litvy, byŭ parad u Jałoŭcy (sučasnaja Łatvija). U zahadzie batalijonu napisana: „...Dziela nas biełarusaŭ, źviazanych z ličvinami ciesnym chaŭrusam, klatvaj i supolnaj pracaj u kryvavych bajoch minułaha hodu, hety dzień — vialikaje śviata. Pakul my budziem trymać u svaich mazolistych rukach strel-

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Dla vučniaŭ bieł. himnazii aahviaravali: hram-ka Kościevičycha — knižki: *Прынц і жабрак*—M. Twena i *Леў Талстой для дзяцей;* hram. M. Kiepiel: *Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры* D-ra Dvarčanina (5 ekz.), *Змагары за ідэю*—I. Tahabočnaha (5 ekz.); hram. S. Karol — 5 litaŭ.

Dla biełarusaŭ vajennapałonnyeh achviaravali: hram-ka Kościevičycha -- knižki: *Тарас Бульба* — Hohala, *Аб вялікіх падзеях* — Rubakina i *Сьляпы музыка* — Karalenki.

«Кс. Адам Станкевіч у 25-ыя ўгодкі сьвяшчэнства і беларускай нацыянальнай дзейнасьці» — heta nazoŭ knižki, jakaja tolki što vyjšla z druku. Na 100 z lišnim bačynach źmieščany 10 bolšych artykułaŭ, 12 uspaminaŭ, 4 vieršy i niekalki dziesiatkcŭ pryvitańniaŭ. Knižka ilustravanaja. Jość u joj i repradukcyja abraza Jubilara, namalevanaha P. Siarhijevičam. Vokładku zaprajektavaŭ mastak Uł. Drema. Redahavaŭ i vydaŭ knižku Mgr. J. Šutovič. Cana knižki 2.50 lity, na lepšaj papiery — 3.00 lity. Dachod praznačany na biełaruski vydaviecki fond.

«Полацкі Князь Усяслаў – беларускі нацыянальны асілак» — napisaŭ Siarhiej Sacharaŭ. Adbitka „Kałośsia“, bač. 16. Na vokładcy reprodukcyja abraza mastaka P. Siarhijeviča: „Połacki Kniaź Usiasłaŭ“. Cana brašurki 50 centaŭ (biaz koštaŭ pašt. pierasyłki).

Biełarusy ŭ Kovienskim universytecie. Aficyjalnaja statystyka vykazała, što na medycynskim fakultecie Kovienskaha universytetu jość **17 biełarusaŭ.** Usie jany pieravialisia z universytetu Vilenskaha.

Referat u Biełaruskim Navukovym T-vie. U niadzielu 3-ha sakavika hram. Č. Budźka pračytaje ŭ Bieł. Nav. T-vie (Astrabramskaja 9, Biełaruski Muzej) referat na temu: „Razhlad brašury S. Sacharava „Полацкі Князь Усяслаў — нацыянальны беларускі асілак“. Pačatak u 15 hadz. Zaznačajem, što ciapier u Biełaruskim Navukovym T-vie byvajuć kažnuju niadzielu referaty ŭ 15 hadz., a nie jak raniej u 11 hadz.

Z Savieckaj Biełarusi

Historyka - Archeolohičny Muzej. Pry Biełaruskim Dziaržaŭnym universytecie adkryŭsia Historyka-Archeolohičny Muzej Leninhradzki muzej „Ermitaž“ padaravaŭ novaadčynienamu biełaruskamu muzeju kolekcyju pamiatnikaŭ, jakija vystaŭleny ŭ addziele „Staradaŭni Ehipt“.

Aśvietnaja praca ŭ Baranavickaj akruzie. Za piać miesiacaŭ savieckaha ŭradavańnia ŭ Baranavickaj akruzie pa haradoch i vioskach adkryty 323 novyja škoły i adnoŭleny zaniatki ŭ 380 školach starych. Dla likvidacyi niapiśmiennaści siarod starejšaha žycharstva i moładzi adkryty 911 viačernich škoł, u jakich navučajecca 63.000 čałaviek.

Kino-teatry ŭ Zachodniaj Biełarusi. Zakančyvajecca budavańnie kino-teatraŭ u Navahradku i ŭ Dziatłavie Baranavickaje akruhi. Prystupili da budavańnia kino-teatraŭ u Baranavičach, Vałožynie, Niaśvižu i ŭ Stoŭpcach.

Vialikaje imknieńnie da knihi. U novaadčynienuju ŭ Navahradku publičnuju biblijateku na praciahu niekalki dzion zapisałasia 500 čytačoŭ. Biblijateka maje knihi na biełaruskim, ruskim, polskim i žydoŭskim jazykoch.

Aśvieta ŭ Biełastoččynie. Na terytoryi Biełastoččyny da 1 vieraśnia min. hodu nia było nivodnaje biełaruskaje i rasiejskaje škoły. Zara vykładańnie na biełaruskaj movie viadziecca ŭ 237 školach, a na rasiejskaj —ŭ 207 školach. Biezpracoŭnyja nastaŭniki biełarusy ŭ liku 970 čałaviek nakiravany na pracu ŭ škoły.

Pieradvybarčaja baraćba. Savieckaja presa pradbačvaje, što vybary ŭ saviety Zachodniaje Biełarusi buduć adbyvacca ŭ davoli naprużanych abstavinach, bo pepeesaŭcy, biełaruskija nacyjanalisty i žydoŭskija bundaŭcy, byccam, źbirajucca pieraškadžać chodu vybaraŭ.

Vysialajuć. Dajšli da nas viestki, što z Budsłaŭščyny vysieleny miž inš. b. aktyŭnyja bieł. kulturnyja rabotniki B. Hapanovič Babaryka i Kraŭčonak razam z siemjami. Kudy ich vyviežli — niaviedama.

Dziŭnaja niedarečnaść. U źviazku z tym, što ŭ Rasiejskaj Akademii Navuk ciapier šmat pracujuć nad vypuskam folklornych mataryjałaŭ, a pa ŭsiej RSFSR roznyja arhanizacyi viaduć starannyja zapisy vialikaruskaha i inšych narodaŭ folkloru, — mienskija, a taksama i ŭ inšych haradoch, biełaruskija nastaŭniki i vučonyja duža ździŭleny tym faktam, što Biełaruskaja Akademija Navuk nia tolki sama nie parupiłasia ab vydańni tych bahaćciaŭ biełaruskaha folkloru, što sabrany biełaruskimi krajaznaŭčymi arhanizacyjami, ale navat zatrymała ŭžo raspačatyja vydańni, jakija narychtavaŭ u svaim časie Instytut Biełaruskaje Kultury.

Niekatoryja z biełaruskich folklorystaŭ dumajuć ŭžo pieradać svaje novasabranyja i novaapracavanyja mataryjały ŭ adzieł folkloru Instytuta Litaratury Akademii Navuk SSSR, dzie na folklor zdaŭna ŭzirajucca vielmi pavažna, pradoŭžyvajučy tradycyi staroje Rasiejskaje Akademii.

Hetkaje zamaražvańnie i marynavańnie sabranych mataryjałaŭ asabliva źjaŭlajecca dziŭnym tamu, što ŭ apošni čas navat i šyrokaja rasiejskaja presa źmiaščaje šmat artykułaŭ ab litaraturna-navukovym značeńni narodnaje tvorčaści, spasyłajučysia na vialikaha rasiejskaha mastaka Maksima Horkaha, jaki pisaŭ: „Ja nanava źviartaju ŭvahu našych piśmieńnikaŭ na toj fakt, što najbolš hłybokija, mastacka ŭdaskanalenyja typy zmahalnikaŭ stvorany folkloram, vusnaju tvorčaściu pracoŭnaha narodu.“

Z hazet

Saviety ab finach

Aficyjalny orhan Čyrvonaj Armiii „Krasnaja Zviezda“ ab vajennych operacyjach u Finlandyi miž inšym piša, što Savietam nie ŭdałosia ŭziać pałonnych. Z adnaho boku tłumačycca heta hierojstvam finskich žaŭnieraŭ i ab rospačy ichniaha pałažeńnia. Padčas pranikańnia ŭ ukrapleńni linii Mannerheima žaŭniery Čyrvonaj Armii časta znachodzili finskich žaŭnieraŭ, jakija mocna trymali jšče ŭ rukach kulamiot, choć sami byli ŭžo pranizany kulami niaźličany lik razoŭ.

Finskija addziely nie biaruć pałonnych z pryčyny marazoŭ, a kali jakaja-niebudź formacyja voźmie pałonnaha, dyk pry marazoch niama sposabu ŭtrymać jaho žyvym... Možna navat skazać, što najbolšyja straty maje savieckaje vojska dziela taho, što pakidaje ranienych na poli bitvy. Pakinienyja ŭmirajuć ad zimna, abo papadajuć u ruki finaŭ. U hetym apošnim vypadku byvaje jšče horš, bo ranieny, budučy całkom asłablenym, vydaje vorahu važnyja viedamaści. **Br.**

Ci Vy ŭžo apłacili „KRYNICU“?

Chto apłacić hadavuju padpisku da 1 krasavika, toj atrymaje cennuju premiju.

by, Baćkaŭščyna budzie volnaj i niezaležnaj. Advažna, biaz strachu, jak našyja słavutnyja Baćki, my zastupim darohu ŭsim jaje niepryjacielam. Niachaj žyvie Baćkaŭščyna, dobryja adnosiny i jednaść pamiž lićvinami i biełarusami i Naša Vojska“!

27 lutaha batalijon uračysta śviatkavaŭ pieršyja ŭhodki sfarmavańnia roty achvotnikaŭ pry Bieł. Vajsk. Biuro ŭ Koŭni. Z hetaj roty viaduć pačatak usie pracavaŭšyja na froncie bieł. vajskovyja častki (1-šy piech. połk, Horadzienskaja kamendantura z kampanijaj byli razbrojeny palakami). U batalijon pryjechali kamandzier III-aj dyvizyi hien.-lejt. Galvydis Bykauskas, radnik Ministerstva Bieł. Spraŭ śv. pam. Čerkas, kamandziery inšych addziełaŭ i šmat achviceraŭ. Na pryvitańnie achviceraŭ i žaŭnieraŭ batalijonu, pasłanaje Prezydentu Respubliki A Smetonie, Polny Hetman hien. Žukauskas adkazaŭ hetkaj telehramaj: „Prezydent Litoŭskaj Dziaržavy prynosić za Vaša vinšavańnie sardečnuju padziaku i piša: „Prašu pieradać usim achviceram i žaŭnieram daručanaha Vam batalijonu, što śviata pieršych uhodkaŭ sumiesnaj pracy biełarusaŭ mnie duža pryjemna“. Dyk-ža i dalej viadziecie pačatuju pracu na karyść našaj supolnaj Baćkaŭščyny“.

Ministr Bieł. Spraŭ J. Varonka ŭ svaim pryvitańni pieranosicca da 20.II. 1918 h., kali ŭ Miensku arhanizavałasia pieršaja za ŭsiu apošniuju epochu biełaruskaja samastojnaja vajskovaja častka... „Niachaj-ža našyja bieł. vajaki, poŭnyja pašany da svajej rodnaj spravy i da svaich chaŭruśnikaŭ, jak pieršyja pravadyry biełaruskich idej u žyćci, stanuć mocnym i viernym fundamentam našaj dziaržaŭnaści. Niachaj žyvie naš batalijon, jak adnalitnaja družyna viernych synoŭ biełaruskaha narodu! Niachaj žyvie naš adviečny biełaruski chaŭruśnik — Litoŭski Viciaź! Niachaj žyvie Litva!“ Načalnik štabu II oj dyvizyi kapitan Giedraitis (ciapier vice-ministr unutr. spraŭ) ad imia načalnika dyvizyi i štabu prysłaŭ sardečnaje pavinšavańnie batalijonu, „baroniačamu Niezaležnaści našaj i vašaj Baćkaŭščyny. Niachaj žyvuć chrabryja biełarusy. Niachaj žyvie ich kamandzier major Ružancoŭ!“ Atrymany jašče pavinšavańni ad kamandzieraŭ 3 i 9 piech. pałkoŭ, b. kamandziera 1-ha bieł. piech. pałka pałk. Jezavitava, k-ra 2-oj batarei 1-ha art. pałka, načalnika Bieł. Vajsk. Biuro kapitana Kazłova i inš. U lutym vydany №№ 6—8 časapisu batalijonu „Varta Baćkaŭščyny“.

1921 h. Bieł. asobny batalijon (kamandzier pałkoŭnik Uśpienski) stajaŭ u Koŭni. Załožana kamisija dla pierakładu na bieł. movu litoŭskich vajskovych statutaŭ. U batalijonie było 27 achviceraŭ. Vybrany hanarovy achvicerski sud. Załožana škoła hramaty dla niapiśmiennych žaŭnieraŭ. U batalijonie vydavaŭsia časapis aśvietnaj kamisii „Śvietazar“.

1922 h. Bieł. asobny batalijon (kamandzier major Rozmanas) stajaŭ u hor. Vilkaviškis. U batalijonie było 501 žaŭnier (380 ŭ 4 kampanijach i 121 u 3 kamandach).

1923 h. Bieł. asobny batalijon (kamandzier staršy lejt. Jeśkoŭ) stajaŭ u hor. Marijampolė. U batalijonie astałasia tolki adna 3-ciaja kampanija.

A. S.

Što zrobić Ameryka?

Karotkija paviedamleńni raźniaśli ŭžo pa śviecie viestku, što ŭ Eŭropu ŭžo ŭ hetym tydni pryjaždžajuć dva pradstaŭniki dalokaj i bahataj Ameryki: S. W e l l e s, jaki adviedaje Italiju, Niamieččynu, Francyju i Anhliju, i M. Taylor, jak „ambasadar biez partfelu“ pry Vatykanie. Z jakimi nakazami jeduć hetyja ludzi ŭ pasvaranuju Eŭropu i što im tut udasca zrabić, — heta pakaža tolki budučynia. Siahońniaž viedama tolki, što ŭsie dziaržavy, jakija hetych pradstaŭnikoŭ buduć pryjmać, da pryniaćcia hetaha pryhataŭlajucca vielmi surjozna. Prad pryjezdam S. Wellesa važnyja narady i biezpasiarednija telefoničnyja hutarki viali z saboj z adnaho boku Mussolini z Hitleram, a z druhoha — Daladier z Chamberlainam. A na pryjezd M. Taylor'a Vatykan, jaki nia ŭtrymoŭvuje stałych znosinaŭ z Amerykaj (U.S.A.) užo ad 1868 h., pryhataŭlajecca tak, jak-by heta mieŭsia być imienna aficyjalny ambasadar.

Kali hetak aficyjalny śviet zaniaty pryhatavańniem da sustrečy pradstaŭnikoŭ Ameryki aficyjalnaj, varty ŭvahi hołas ab tej-ža Amerycy, ale nieaficyjal naj: hołas hety padaŭ anahdaj praz francuski tydniovik „Marianne“ hraf Sforza, b. italjanski (dafašystaŭski) ministr zahraničnych spraŭ. Pastaviŭšy pytańnie, ci ŭ sučasnaj vajnie Ameryka tak-ža vystupić (naturalna — pa staranie Francyi i Anhlii — *red.*), adkazu prostaha Sforza nie daje. Jon tolki kaža, što Ameryka musiła b chapicca za zbroju, kab u čas adchinuć niebiaśpieku (dyktatury — *red.*), jakaja zahražała-b i joj. Chutka heta adnak nia było-b, bo tymčasam Eŭropa ŭvaččy amerykancaŭ vielmi niepapularnaja, a aficyjalnyja znosiny Ameryki (USA) z Niamieččynaj dobryja. Niamieččyna nie čapaje na mory amerykanskich karabloŭ. Niepapularnaść Eŭropy ŭ Amerycy maje svaje pryčyny ŭ tym, što: Versalski traktat byŭ zrealizavany nia tak, jak heta sabie pradstaŭlała Ameryka, što Anhlija i Francyja nie zapłacili Amerycy svaich daŭhoŭ, što biazpraŭna napadalisia i niščylisia tut słabiejšyja narody...

Užo siahońnia na abšary ŭsiej Ameryki šyroka vieduć prapahandu za pryłučeńniem da vajny viadzie Anhlija i Francyja. Amerykancy, praŭda, da hetkaj namovy prysłuchoŭvajucca, ale na ŭsio majuć pahlad svoj sobski: žyvi sam i daj žyć inšym.

Hetak dumajuć, pavodle słoŭ Sforza'y, Amerykancy naahuł. Cviarozać u aceńvańni žyćciovych prajavaŭ, heta zdaŭna viedamaja svomaść žycharaŭ Novaha śvietu. Vartaja jana pa-znańnia zaŭsiady, a tymbolš siahońnia, kali staimo na pieradadni mahčymaściaŭ vyraznaj akcyi hetych ludziej dla spravy miru.

V. Č.

VOKAM PA ŚVIECIE

Saviety aficyjalna hvarantujuć, što nie narušać terytoryi Švecyi.

Saviecki fłot vypłyŭ na Čornaje mora na vialikija maneŭry. Maneŭrami abniaty tak-ža pabiaržnaja artyleryja i morskaja lotnicvta.

Ahulnaja mobilizacyja ŭ Rumynii vyznačana tyccam na 15 sakavika. Paviedamlajuć ab hetym italjanskija hazety, a sami rumyny ani piarečać, ani paćvierdžajuć.

Skanfiskavali. Jak viedama b. polski ŭrad i roznyja ŭradavyja ustanovy, uciakajučy ŭ Rumyniju, zabrali z saboj vialiki transpart zołata, cennych rečaŭ, samalotaŭ, aŭtamabilaŭ, zbroi, amunicyi i h. d. Čaść zołata była ŭ svaim časie pierasłana ŭ Anhliju i Francyju. Usiu reštu hetaje majemaści ciapier rumynski ŭrad skanfiskavaŭ, praznačajučy jaje na mety abarony kraju.

Achviary vajny na mory. Sučasnaja vajna na mory bolš kaštuje dziaržavam neŭtralnym, čym vajujučym. Vidać heta z padličeńniaŭ aficyjalnaha francuskaha ahienctva Havas, z jakoha daviedvajemsia, što za adzin pazaprošły tydzień niemcy zatapili 5 anhlickich i 15 neŭtralnych karabloŭ, ahulnaha tonnažu 85.077 tonnaŭ U paraŭnańni z zatoplenym tonnažam u tydniach papiarednich, V. Brytanija mieła ŭ hetym tydni najbolš stratаŭ ad samaha pačatku vajny.

U Turcyi mobilizacyja — viestka heta pryjšła praz Bukarešt i Rym. U kraju abjaŭlena vajennaje pałažeńnie.

Turecka-italjanski dahavor užo padpisali. Abarot pradbačycca na 800 miljonaŭ liraŭ u hod. Italija budzie kuplać bavoŭnu i płady, a Turcyja — manufakturu, samachody, vyraby chemičnyja i formaceutyčnyja.

22-ija ŭhodki Čyrvonaj Armii prypadali na 23 lutaha: zahad ab tvareńni Čyrvonaj Armii padpisaŭ Lenin 22.II.1918 h.

BIURO Pigus Patarnavimas

Vilnius, vul. šv. Filipa 1 kv. 20 (kala kašc. šv Jakuba) **telef. 16-68).**
Piša prośby u spravach sudovych, administracyjnych i inšych, **tłumača** na litoŭskuju movu dakumenty.

Biełarusy! Pamažecie!

Užo apošniaje para apłaty za navuku haduncoŭ Vilenskaj Biełaruskaj Prohimnazii, u jakoj vučacca pieravažna dzieci biednaty. Nieapłata na navuku pahražaje vydaleńniem iz škoły. Kab zachavać maładyja dušy prad załomam, treba im zapeŭnić prava dalšaha prabyvańnia ŭ škole, ci jnakš kažučy — sabrać adpaviednuju sumu na apłačeńnie naležnaści za navuku. Hetkuju sumu možna sabrać tolki supolnymi siłami. Dziela hetaha kožny biełarus chaj u mieru svaich sił daść kolki moža na Fond biełaruskaj himnazijalnaj moładzi.

Składki možna davać abo biezpasiaredna ŭ dyrekcyja Prohimnazii abo praz redakcyju „Krynicy“.

Baćkaŭski Kamitet
Biełaruskaj Prohimnazii

65-cihodzie Kačałava

Va ŭsich haradoch SSSR, a taksama i ŭ Biełarusi adznačajucca 65-cihodździe ŭsiaśvietnaviadomaha artysta Vasila Ivanaviča K a č a ł a v a. Adnak nia ŭsie viedajuć, što „Kačałaŭ“ heta jošć tolki mianiuška hetaha artysta, a praŭdzivaje jahonaje proźvišča jošć Šverbovič i z nacyjanalnaha svajho pachodžańnia Kačałaŭ-Šverbovič źjaŭlajecca biełarusam. Da honaru vialikaha artysta treba zaznačyć, što jon nikoli nie zabyvaŭsia biełaruskaha svajho pachodžańnia. Pačatak jahonaje artystyčnaje karjery prypaŭ adnak na takija časy i ŭ takich abstavinach, kali biełarusy jšče tolki łatucieli ab tym, kab kalikolečy mieć svoj ułasny teatr.

Naradziŭsia V. Kačałaŭ 11 lutaha 1875 hodu ŭ horadzie Vilni ŭ siamji pravasłaŭnaha śviaščeńnika a. Ivana Šverboviča. Jašče studentam Pieciarburskaha universytetu zachapiŭsia jon dramatyčnym mastactvam i ŭstupiŭ u studencki dramatyčny hurtok, kiravany režyseram Ul. Davydavym. Chutka zachapleńnie teatram pryniało hetkija pamiery, što Kačałaŭ kinuŭ universytet i addaŭsia całkom artystyčnaj pracy, vystupajučy spačatku ŭ pravincyjnych raźjezdnych trupach. zatym u Kazani, a z 1903 hodu ŭ Maskoŭskim Mastackim Teatry.

U hetym teatry jon vyhadavaŭ celyja pakaleńni novych artystaŭ-mastakoŭ, u tym liku i dla biełaruskich dziaržaŭnych teatraŭ ŭ Saviecкaj Biełarusi, pasłužyŭšy svaim talentam i ŭsiamu śvietu i svajmu rodnamu narodu.

Dyk chaj-ža žyvie zdaroŭ naš rodny ziamlak! *Historyk*

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Uvažać na niebiaśpieku pavodki. Sioleta možna spadziavacca pavodki. Adpaviednija ŭłady vydali nakaz aparožnić sklapy va ŭsich zahrožanych pavodkaj damoch, a žycharom nižejšych paviercha ŭ zahadana być hatovymi da pierasialeńnia na paviercni vyšejšyja, abo susim u inšaje miesca. Na vypadak, kali-b sklapy zalivała vada, dyk nia treba klikać pažarnaj stražy, ale palicyju.

Patenty na „Kaziukoŭ“ kirmaš treba vykuplivać asobnyja. Cana hetych patentaŭ raŭniajecca pałavinie asnaŭnoha hadavoha padatku ŭstanoŭlenaha dla handlu.

Popularnyja lekcyi ŭ Vilenskim universytecie. Siarod prafesaroŭ Vilenskaha universytetu paŭstała inicyjatyva sarhanizavańnia cyklu referataŭ dla Vilenskaha hramadzianstva ab litoŭskaj kultury i litaratury, a tak-ža ab pytańniach palityčnych i ekanamičnych. Pradbačycca, što niekatoryja z hetych referataŭ buduć čytacca p a- b i e ł a r u s k u.

Dr. med. B. Tołćynski
b. Asystent Kliniki U.S.B.
Chvaroby vušej, nasa i horła.
Zavalnaja 10, tel. 16-38.
Pryjmaje: 8-10 i 16-19 hadz.

Dr. med. M. Feigenberg
b. Asystent Universyteckaj Kliniki
Urolog-chirurg
Spec. chvaroby nyrak, mačavoha puzyra i płociavych orhanaŭ.
Vilnia, Vilenskaja 25/6, tel. 27-90.
Pryjmaje ŭ 12—2 i 15—18 hadz.

USIUDY PATRABUJCIE

Pieršaj Dziaržaŭnaj Fabryki Tytynu ŭ Vilni

PAPIAROSY:	„Klub“ II sort	. . .	40 ct.
	„Pilies“ III „ 10 št.	. . .	35 ct.
	„Kariški“ III „ 10 št.	. . .	35 ct.
	„Sostinė“ III „ 10 št.	. . .	35 ct.
TYTUN:	„Turkiškas“ II sort 25 hram.		1 lt.
	„Turkiškas“ II sort 50 hram.		2 lt.
	Vilniaus tabakas / Vilenski tytun	III sort 50 hram.	1.40 lt.

Prosimo śladzić za novymi ŭzorami našych tytunavych vyrabaŭ.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ
Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32.
Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1

Valstybinė ... vardo VILNIUS Biblioteka